

СПОРТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ХРИСТИЯН В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ

Антон ЛИТВИНЕЦЬ, Ярослав ТИМЧАК, Іванна ЛИТВИНЕЦЬ

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У статті розглядаються особливості розвитку спорту християн в Україні. Висвітлюються різноманітні аспекти спортивної діяльності християнських спортивних організацій і ліг, які активно впроваджують та популяризують заняття спортом серед широких верств населення України. Висвітлюються форми та засоби, які використовують у своїй діяльності християнські організації.

Ключові слова: спортивна діяльність, змагання, спортивні ліги, християнські спортивні організації.

Постановка проблеми. Релігія в усі часи відігравала помітну роль у суспільному житті будь-якої держави. Сьогодні Християнська Церква дедалі помітніше відновлює свої впливи на події, що відбуваються у нашому суспільстві. Як свідчать соціологічні опитування останніх років, Християнська Церква залишається чи не єдиною суспільною інституцією, яка має стабільно високу довіру і підтримку громадян в Україні. Одним з важливих засобів, яке застосовує християнство для досягнення цієї мети, є спорт.

Спортивна діяльність християн налічує понад 150-річну історію і сьогодні християнські спортивні організації різних конфесій мають значний авторитет у міжнародному спортивному співтоваристві. Зауважимо, що з посеред перших міжнародних організацій об'єднань з фізичної культури і спорту були саме християнські організації, зокрема протестантська спортивна організація „Асоціація молодих християн”, заснована в Англії 1844 року. 1885 року в межах цієї організації був створений департамент спорту [10]. Як багаторічна міжнародна християнська спортивна організація функціонувала ще до утворення МОК заснованого 1894 року.

У наш час масштабні комплексні спортивні змагання проводять такі міжнародні та національні християнські спортивні організації, як „Атлети в дії”, „Всесвітня асоціація молодих християн”, „Міжнародна салезіянська спортивна організація”, „Міжнародна спортивна федерація католиків”, „Асоціація Парафіада” та багато інших. Більшість із них функціонують в Україні починаючи з середини 90-х років минулого століття [2].

Оскільки християнство в нашій країні є панівною релігією, яку сповідує більшість громадян України, спортивна діяльність християнських організацій має сприятливе середовище для свого розвитку і може стати потужним доповненням до світського спорту, що суттєво підсилить процес його пропагування та популяризації в суспільстві й залучення до нього більшої кількості не лише молоді, а й осіб зрілого та похилого віку. Однак помітною проблемою сьогодення, на наш погляд, є те, що розвиток спортивної діяльності християн у нашій країні відбувається і далі стихійно, поза межами належної підтримки чи уваги державних органів управління сферою спорту, а християнські спортивні організації не отримують належного висвітлення та визнання серед співвітчизників. Водночас спостерігаємо активний розвиток цього напрямку діяльності Християнської Церкви. Саме тому вважаємо, що сьогодні виникає необхідність наукового розгляду специфіки та особливостей організації спортивної діяльності християн в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначені вище проблеми актуалізуються в працях українських науковців (В. М. Платонов, 2002; Ю. В. Петришин, 2003; Л. О. Мельник, 2003; Г. В. Корабейніков, 2005) та фахівців із фізичного виховання і спорту (Я. Савченко, 2003.). Огляд публікацій останніх років засвідчує зацікавлення науковців і практиків

проблемою спортивної діяльності християнських організацій, їх ідейно-етичними засадами, які впливають на формування особистості спортсменів.

Слід зауважити, що донедавна в колах фахівців побутувала думка, що спортивну діяльність християнських організацій можна розглядати лише в контексті фізкультурного чи фізично-оздоровчого напрямку роботи (це частково відображається у працях П. В. Захарова, 2006; Я. В. Тимчака, 2008 і ін.), а власне спортивний аспект проблеми (комплексні спортивні змагання національного і міжнародного рівня, процес спортивної підготовки тощо) вважався відсутнім чи недостатньо розвинутим у межах Міжнародного християнського спортивного руху. Однак сучасна джерельна база засвідчує протилежне.

Оскільки спортивна діяльність християн в Україні на теперішній час проходить етап становлення і є, на наш погляд, надзвичайно перспективною для розвитку спортивної справи, вважаємо наукову розробку цієї проблеми вкрай актуальною. Потребують з'ясування особливості розвитку спортивної діяльності в Україні та специфіка її організації порівняно зі світовим, а також специфіка процесу її організації, зокрема форми і зміст діяльності.

Мета дослідження – висвітлити спортивну діяльність християн в Україні.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати особливості становлення та розвитку спортивної діяльності християнських організацій в Україні;
2. Встановити форми та зміст спортивної діяльності християнських організацій у наш час.

Методи дослідження: загальнотеоретичні методи (аналіз і синтез, абстрагування, індукція і дедукція, аналогії, порівняльно-історичний).

Результати досліджень та їх обговорення. Спортивна діяльність християнських організацій мала місце на території України ще в 30-х роках ХХ століття. Її започаткування пов'язане з харизматичною постаттю греко-католицької церкви, митрополита Андрія Шептицького. Завдяки його зусиллям 1933 року у Львові, в межах греко-католицької церкви, була створена спортивна організація, яка отримала назву Католицька акція (КАУМ) української молоді „Орли”. Її діяльність спрямовувалася на проведення виховної, громадської, культурно-освітньої і спортивної роботи серед членства. Від того часу організація вела помітну спортивну діяльність, організовуючи вишкільні табори різними видами спорту були невід'ємним елементом програми, а також чисельними змаганнями. З початком Другої світової війни КАУМ „Орли” припинила свою діяльність [1]. Після 1945 року діяльність таких організацій як КАУМ „Орли”, в СРСР була заборонена у зв'язку з їх невідповідністю радянській комуністичній ідеології.

Відродження спортивної діяльності у Християнській Церкві в Україні розпочалося на початку 90-х років зі створення 1992 року протестантської молодіжної християнської організації „Асоціація молодих християн”, яка згодом стала членом Всесвітнього та Європейського Альянсу Асоціацій молодих християн.

Сьогодні Україна є членом Європейського Альянсу Асоціацій молодих християн (ЕАМХ), в межах якого раз на два роки відбуваються європейські першості з популярних видів спорту (застільний теніс, баскетбол, волейбол, гандбол). 2004 року Україна вперше приєдналася до Європейського чемпіонату Асоціації молодих християн з баскетболу, а 2007 року – з настільного тенісу. В межах регіональних відділень АМХ в Україні популяризуються такі форми діяльності з молоддю, як християнські спортивні табори, застосовуються ігрові види спорту: настільний теніс, волейбол, баскетбол, гандбол, а також, теніс, спортивна і художня гімнастика, веслування, велоспорт тощо [4].

Починаючи від 1998 року, українські спортсмени-християни успішно виступають на міжнародних християнських спортивних змаганнях. Одними з них є Всесвітні ігри салезіян, які відбулися в Італії у цьому ж році. Понад 1500 спортсменів із 16 країн світу були учасниками цих ігор (у тому числі 73 чоловічі та 31 жіноча команди з різних видів спорту).

На Всесвітніх іграх салезіян, що відбулися у квітні 2008 року, українська футбольна команда вперше в історії посіла 1-е місце [12].

Рис. 1. Емблеми української та європейської організацій
„Асоціація молодих християн”

Українські спортсмени-християни починаючи з кінця 90-х років ХХ століття, традиційно беруть участь в Міжнародних Євангельських Молодіжних Олімпіадах, які проводить Лютеранська спортивна організація з літніх і зимових видів спорту із періодичністю раз на два роки в містах Польщі [3].

Із широкого різноманіття видів спорту, які культивуються християнськими спортивними організаціями, в Україні особлива увага традиційно належить футболу. За сприяння Міжнародної християнської організації „Молодь за Христа” 2001 року була створена перша в Україні спортивна ліга з цього виду спорту. На сьогодні існує сім християнських футбольних ліг. Залежно від рівня спортивної кваліфікації спортсмени змагаються у шостій, п'ятій, четвертій, третій, другій, першій та вищій лізі. Також функціонує дитяча футбольна ліга [8].

На початку ХХІ століття в Україні за сприяння Міжнародної спортивної коаліції (однієї з найбільших християнських спортивних організацій в світі) створена Християнська футбольна академія та численні спортивні ліги з футболу і баскетболу. Проводяться „Загальні ігри”, які містять у себе чотири напрямки: „Дитячі ігри”, „Підліткові ігри”, „Сімейні ігри” і „Екстремальні ігри” з багатьох популярних видів спорту.

Станом на 2009 рік у Християнській футбольній академії працюють понад двадцять тренерів, які забезпечують тренувальний процес 30 команд, в яких тренуються близько 400 підлітків [7].

Християнська футбольна академія ставить перед собою такі завдання:

- підготовка кваліфікованих спортивних служителів і місіонерів;
- навчання християн, які зможуть не тільки кваліфіковано тренувати дітей і підлітків, але й доносити християнські істини через спорт;
- виховання спортсменів, які через участь у змаганнях зможуть ділитися своєю вірою;
- підготовка футбольних команд для короткострокових спортивних місій.

Найбільшого поширення з усіх спортивних програм набули „Дитячі ігри”, які проводяться на кожному континенті нашої планети. Перші „Дитячі ігри” відбулися 2000 року в усіх країнах світу, а 2003 року в цих змаганнях брали участь вже понад 70 країн. На теперешній час „Дитячі ігри” проводяться більш ніж у 120 країнах і налічують тисячі учасників. Кожного року їх кількість зростає, що свідчить про великий потенціал спорту християн [5, 6].

Слід зазначити, що спортивна діяльність християнських організацій в Україні організовується і функціонує на основі загальноприйнятих у Європі та світі форм. Такою базовою організаційною формою вважається парафіяльний спортивний клуб, який є структурною функціональною одиницею спортивної діяльності християн. Такі клуби створюються як для культивування як одного, так і багатьох видів спорту. Найпоширенішими спортивними клубами є футбольні. Змагальна діяльність спортивних клубів християн не замикається лише на внутрішньо християнських турнірах, а полягає й у проведенні спортивних зустрічей зі світськими командами.

Одним із таких клубів є спортивний клуб Дона Боско, який функціонує у Львові та Одесі. В межах клубу відбуваються турніри з настільного тенісу, бальних танців, футболу і баскетболу. Молоді спортсмени, які представляють ці види спорту, виступають на міжнародних

змаганнях, зокрема Всесвітніх іграх салезіян. У рамках спортивного клубу Дона Боско у Львові функціонує футбольний клуб „Покрова” (рис. 2), який виступає у першій дитячо-юнацькій футбольній лізі України. Представники ФК „Покрови”, діти до 12 років, 2009 року посіли 1 місце у футбольній лізі Львівської області, обійшовши своїх ровесників з ФК „Карпати” та ФК „Львів”. Кращі вихованці ФК „Покрова” вже зараз виступають за ФК „Карпати” та ФК „Дністар” [9].

Рис. 2. Емблеми спортивного клубу Дона Боско та футбольного клубу Покрова

Зауважимо, що парафіяльний спортивний клуб є не єдиною формою організації спортивної діяльності християн у світі. У процесі підготовки юних спортсменів вагоме місце займають християнські заклади освіти. У Сполучених Штатах Америки та Італії ще з середини ХХ століття створені християнські шкільні та університетські спортивні ліги з багатьох популярних видів спорту. У Польщі Католицький університет Любліна (КУЛ) є одним із найкращих у спортивному відношенні ВНЗ в усій країні. Студенти КУЛ успішно виступають на змаганнях різного рівня, і є переможцями та призерами як обласних, так і національних змагань, чемпіонатів Європи і світу, всесвітніх та національних студентських універсіад. На універсіаді ВНЗ Польщі КУЛ посів 3-є місце з понад 200 вузів у загальнокомандному заліку 2009-го року, що свідчить про високий рівень організації процесу підготовки спортсменів у цьому університеті [13].

У нашій державі, зокрема у Львові, існує Молодіжний навчальний центр ім. св. І. Боско, який своєю діяльністю практикує заняття різними видами спорту. Окрім звичайних уроків із фізичної культури тут також функціонують гуртки з настільного тенісу, волейболу, флорболу (з м'ячем), велоспорту, футболу та туризму. 2009 року на першому відкритому чемпіонаті Львова з флорболу команда МНЦ ім. св. І. Боско посіла перше місце. Кращі гравців цього змагання вихованці МНЦ ім. св. І. Боско, виступають за львівську команду на відкритому чемпіонаті України в сезоні 2009 – 2010 рр. В цьому чемпіонаті беруть участь українські флорбольні команди з міст Рівного, Києва, Мелітополя, Бердянська, а також команди – представники інших держав, зокрема, Латвії та Білорусії. Слід зауважити, що флорбольна команда з міста Бердянськ є складовою ланкою парафіяльного спортивного клубу однієї з церков міста [11].

Прім названих організацій, спортивну діяльність у нашій країні здійснюють: Міжнародний християнський молодіжний центр „Альфа і Омега”, Міжнародна громадська організація „Люди – людям”, Міжнародна християнська організація „Атлети в дії” та інші. В останні роки спортивні заходи стали традиційними для УГКЦ. У 2005 році відбулися змагання, в яких брала участь представники окремих епархій Львівської області (всього 110 священників). Цей спортивний змагання складалася з футбольного турніру (10 команд) та легкоатлетичних змагань на 200 і 400 м.

Таким чином, можемо зробити певні узагальнення. Якщо останнє десятиріччя ХХ століття визначити як час відродження спортивної діяльності християнських організацій в Україні, то починаючи з 2000 року і до тепер, масштаби її прояву в межах католицької і православної церкви, сягнули за своїм розмахом такого рівня (кількість спортивних парафіяль-

них клубів, різноманітність видів спорту, гуртків і секцій, кількість залучених до занять наявність великої кількості змагань і спортивних турнірів, як національного, так і міжнародного рівня тощо), що маємо підстави сьогодні говорити про наявність і функціонування в Україні християнського спортивного руху.

Для християнського спортивного руху в Україні, як і для християнського спортивного руху загалом, є характерним поліструктурний характер організації діяльності, який витікає з його різної конфесійної приналежності в межах Вселенської християнської церкви, і відсутності відсутність єдиного організаційного центру, що координував би їх роботу.

Попри те, що християнських спортивних організацій є багато і вони мають певні відмінності, всіх їх об'єднують подібні завдання, що ґрунтуються на християнських цінностях.

Християнський спортивний рух сприяє популяризації цінностей фізичної культури та здорового способу життя серед різних груп населення нашої держави. Розвиток спортивної діяльності християн в Україні, на наш погляд, може суттєво сприяти розширенню соціальної бази спорту загалом, доповнюючи світські форми та зміцнюючи його морально-етичні основи.

Стимулювання мотивації української молоді та дорослих до занять спортом можливе шляхом популяризації християнського спортивного руху в нашій країні.

Висновки

1. Спортивна діяльність християнських організацій в Україні була започаткована в 30-х роках ХХ століття (1933 – 1939 рр.), і згодом, після радянського періоду історії, відбуджується в середині 90-х років, поступово набуваючи поширення у переважній більшості регіонів нашої країни.

2. Сьогодні спортивна діяльність християнських організацій за своїм розмахом і масштабом в Україні має підстави визначатися як християнський спортивний рух, який має тісні контакти з міжнародними структурами християнського спортивного руху.

3. На теперішній час в Україні спостерігається розвиток християнського спортивного руху, який функціонує в межах католицької та протестантської церкви і представлений різними організаційними формами, зокрема спортивними лігами, клубами, а також, християнськими освітніми закладами.

Перспективи подальших досліджень полягають у висвітленні взаємозв'язків між християнським та олімпійським спортивними рухами.

Список літератури

1. Данилевич Р. Українська Молодь Христові / Р. Данилевич, Я. Крив'як, В. Лещук, Б. Лончина // Документальний зб. 1933–1988 рр. – Парма – Рим, 1991. – 464 с.

2. Зайдовий П. Формування та розвиток протестантського фізкультурно-спортивного руху / П. Зайдовий. // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2006. – № 2. – С. 22 – 24.

3. Литвинець А. Християнський спортивний рух в системі міжнародного спорту / А. Литвинець // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. в галузі фіз. культури та спорту. – Л. : Українські технології, 2008. – Вип. 12, Т. 4. – С. 117 – 121.

4. Офіційний сайт Асоціації молодих християн України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ymca.org.ua>.

5. Регламент Християнської Баскетбольної Ліги [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://migsport.net/index>.

6. Рух „Загальні ігри” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.baptist.org.ru/go/games>.

7. Християнська футбольна академія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://risport.org>.

8. Христианская футбольная лига [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.yfcua.com/sport>.

9. Спортивный клуб „Дон Боско” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.odessadonbosko.net/center.php.
10. Сухомозский Н. Энциклопедия сенсационных фактов / Н. Сухомозский, Н. Аврам-
- М. : Гелеос, 2007. – 704 с.
11. Украинская федерация флорбола [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
www.floorballukraine.net/
12. History of International PGS [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
www.unisballo.com/pgs/giochi_internazionali.
13. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II Studium Wychowania Fizycznego i Sportu
[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kul.lublin.pl>.

СПОРТИВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ХРИСТИАН В УКРАИНЕ: СОВРЕМЕННЫЙ АСПЕКТ РАЗВИТИЯ

Антон ЛИТВИНЕЦ, Ярослав ТЫМЧАК, Иванна ЛИТВИНЕЦ

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В статье рассматриваются особенности развития спорта христиан в Укра-
- Оsvещаются разнообразные аспекты спортивной деятельности *христианских спортив-*
- *ных организаций* и лиг, какие активно внедряют и будут популяризировать занятие спортом
- *широких слоев населения* Украины. Отображаются формы и средства, которые исполь-
- *зуют в своей деятельности христианские организации.*

Ключевые слова: спортивная деятельность, соревнование, спортивные лиги, христи-
- *анские спортивные организации.*

CHRISTIANS SPORTING ACTIVITY IN UKRAINE: MODERN ASPECT OF DEVELOPMENT

Anton LYTVYNEC, Yaroslav TYMCHAK, Ivanna LYTVYNEC

Lviv State University of Physical Culture

Annotation. The article deals with the features of christians sport in Ukraine. Various aspects
- *christian sporting organizations and leagues activity* which introduce and promote sport among the
- *general population of Ukraine* are covered. Forms and methods they use in the work are shown.

Key words: sporting activity, competition, sporting leagues, christian sporting organizations.